
Apunts per a la història de l'esport figuerenc

Per JOSEP M. BERNILS M.

Encara no s'ha fet l'estudi dels jocs i esports que s'han practicat a Figueres al llarg de la seva història i aquest treball és només una petita síntesi.⁽¹⁾

Si bé l'esport és una activitat considerada moderna, en època anterior apareixen alguns jocs avui desapareguts que podrien catalogar-se com un sinònim del que avui és considerat esport, entreteniment o diversió. Aquesta aproximació es refereix a dades trobades a la premsa local o en acords municipals i són només una referència elemental per a possibles estudis posteriors d'aprofundiment.

Podria haver-hi alguna lleugera diferència en alguna data, ja que la premsa anuncia la constitució d'una entitat en un any i aquesta podria haver iniciat les activitats en el següent. Igualment no es poden ressenyar totes les activitats de cada esport, ja que es convertiria en una monografia individual quan aquest treball, com ho diu el títol, és només una síntesi de la història de l'esport figuerenc.

Aquesta aproximació podria iniciar-se, amb una mica d'atreviment, l'any 1285. El cronista Ramon Muntaner explica que "el rei manà un torneig a Figueres; així que foren quatre-cents cavallers al torneig... E aquí féu-se la plus bella festa..." En realitat era un fet d'armes, però amb un exercici força esportiu.⁽²⁾

També el viatger Lalaing explica un joc que es va fer a Figueres quan ell hi va passar el 4 de febrer de 1501 en el qual sis castellans, ben armats i muntats en cavalls feien córrer unes anelles i trencaven llances contra un pal.⁽³⁾ Aquestes podrien ser les primeres manifestacions amb cert aspecte esportiu.

L'historiador Eduard Rodeja va escriure que en el segle passat, entre els figuerencs, hi havia grans aficionats al joc de la pilota i que també hi havia gran interès al joc dit de les botxes i a les bitlles i, entre les dones, s'estila-

1. Fins avui només hem trobat monografiats els següents esports:
Futbol. *Llibres Història de la Unió Esportiva Figueres*. 1940. Autor Joan Romans. *75 anys de la Unió Esportiva Figueres*. 1995. Autors Josep M. Bernils M. i Santi Coll. Programa ADEPAF 1987.
Motociclisme. *Figueres motociclista*. 1997. Eduard Clavaguera.

2. Ramon Muntaner, *Crònica*. Nota 16.

3. Manolo Moreno, *Els viatgers a Figueres*. S. XV-XIX, pàg. 39.

va els jocs de cartes que eren la seva distracció per les tardes dels dies festius, formant rotlles a les voreres de les cases.⁽⁴⁾

Documentalment els primers jocs pròpiament dits foren el joc de la rutlla i el de la pilota.

EL JOC DE LA RUTLLA

El joc de la rutlla és la primera diversió que apareix documentada a Figueres. No sabem com es practicava, però suposem que era una rotllana que els nois feien córrer amb gran habilitat impulsant-la amb un pal. El que sí sabem és on era el lloc concret on es practicava.

En documents sobre censos i capbreus de l'Hospital de Figueres del segle XVI i XVII apareix esmentat el nom d'aquest joc en descriure aquella institució situada al "*camí que va al lloc del joc de la rutlla*" i que correspon exactament al carrer de la Rutlla actual. En aquell moment l'edifici de l'Hospital de Caritat de Figueres estava situat al terreny de l'actual plaça del Dr. Ernest Vila i la seva horta era tot l'entorn del lloc on avui hi ha la plaça del Gra, que era un terreny molt transitat per la confluència de dos camins: el de Vilatenim a Vilafant, que en una part passava pel carrer de la Rutlla, i de Castelló que transcorria pel carrer del mateix nom. Aquesta barreja de camins formava un espai que estava plantat d'oliveres i que avui és la plaça del Gra i que probablement era el lloc on es jugava aquest entreteniment.⁽⁵⁾

JOC DE LA PILOTA

És el segon joc que apareix documentat i que es practicava, almenys, des del segle XVIII. La primera menció d'aquest joc és en el 1771, però es considera que devia jugar-se molt abans. Consistia, bàsicament, en tirar amb una pala una pilota contra la paret, una mica semblant al que és la pilota basca.

El dret del joc era propietat de la confraria de Sant Anthim i de Sant Climent, declarats patrons de la vila de Figueres que es dedicaven a obres de pietat i caritat. Per participar en el joc, la confraria facilitava als aficionats les pilotes i la pala i els cobrava uns drets. L'any 1775 es jugava contra la paret de la muralla medieval del carrer Ample, dit un temps del Joc de la Pilota, prop del seu encreuament amb el carrer de Peralada.

Amb motiu dels estralls de la Guerra Gran, aquesta muralla va quedar malmesa i llavors l'escenari del joc es va traslladar lleugerament més amunt, al costat de la presó, per on avui hi ha la Biblioteca Popular, però als quatre anys la confraria va passar per moments de difícil economia per atendre llur activitat caritativa i va transferir la possessió del dret del joc a la

4. Eduard Rodeja, *Figueras. Notas históricas 1387-1753*, pàg. 222.

5. Josep M. Bernils M., *Hospital de Figueres. 680 anys d'història*, pàg. 103.

junta de l'Hospital de Caritat i per la qual cosa aquesta institució pagava cinquanta lliures l'any i amb les quals la congregació va salvar la seva situació econòmica.

Llavors el joc de la pilota passà a jugar-se a la paret de l'horta de l'Hospital que tenia al carrer de Castelló, concretament a la cantonada a la plaça del Gra. El pis del joc havia d'estar ben piconat, net de pedres i altres menudeses, separat del públic per una paret de cinc pams d'altura. Els senyals sobre el pis havien de ser de color *mangra*, segons normes dictades per l'hospital l'any 1797.

L'administració de l'hospital arrendava l'explotació del joc i l'adjudicatari havia de pagar amb monedes d'or o de plata en dos terminis: al juny i al desembre. El fabricant de pilotes era un tal Padró, músic d'ofici que vivia a la plaça del Gra i que no donava abast a la demanda de pilotes, ja que el joc era molt concorregut i engrescador i entre el públic es feien juguesques en espècies, com un bot de vi, una quartera de blat, un mallal d'oli, etc.

El joc va deixar de practicar-se l'any 1863 per efectes de la desamortització de béns religiosos, en aquest cas de la confraria. Llavors el joc es va convertir en un entreteniment més popular i la jovenalla el practicava a mà o a pala a qualsevol paret cega de la vila. Un lloc preferit era la façana de tramuntana de la capella del Dolors que ocupava una part de l'actual plaça Gala-Dalí.⁽⁶⁾

Al principi de segle també es troba la pràctica d'aquest esport dins d'un local tancat com era el cafè –cantant l'Entrebanc, situat entre el carrer Nou i el d'en Blanc.

ORDENACIÓ DELS JOCS

La proliferació de jocs als carrers, especialment els de la mainada i del jovent, molestava a la gent i va motivar la publicació per part de l'Ajuntament d'unes ordenances municipals especials que foren aprovades el 13 de juliol de 1852 i que fan referència oficial als Jocs de Figueres.

L'article 9 diu exactament: "*Se prohíbe tirar piedras dentro de la población y sus alrededores, jugar a la pelota, especialmente al juego conocido con el nombre del matí, a la peonza y al trompo (baldufa), a la tabla (bólit), saltar a la cuerda (juli), bajo pena de veinte reales los que tirasen piedras y de ocho los que jugaren a los espresados juegos, de que seran responsables los padres por los hijos y dependientes suyos, sin perjuicio de indemnizar los daños que se ocasionaren. Será sin embargo permitido jugar a los juegos que trata este asiento, fuera de la población y en parages que no se incomode a los transeuntes*".

També l'article 44 d'aquestes Ordenances permet veure que un altre joc era el billar en dir que "*los dueños de cafés, villares... no permitiran en ellos la permanencia de joven alguno menor de catorce años...*".

6. Ídem, pàg. 35.

Els jocs de pedrades eren força continus entre els vaillets dels barris de la vila, especialment com a mesura per dirimir qüestions personals. A la premsa del segle XIX es troben nombroses informacions sobre baralles a cops de pedres entre els joves, amb alguns ferits que havien d'ésser atesos a l'hospital. En altres ocasions, es tracta simplement de "*jugar a cops de pedra*" i guanyava qui es rendia en la presa de posició d'un recinte que servia de *castell* o *fortí*.

JOCS D'INFANTS A LES DARRERIES DEL SEGLE XIX

L'escriptor Pere Teixidor ens parla dels jocs d'infants que ell havia viscut a les darreries del segle XIX i principi del XX. Diu que en aquell temps els brivalls figuerencs jugaven a bèlit-manxa, matí-llarg, al ganivet, a amagar esqueses, a boles, a baldufa, a gats, a obrir les portes de les botigues, a trucar a les escaletes, a endevinalles, a saltar i parar, a la rutlla i a caça nius.⁽⁷⁾

El joc del bèlit-manxa consistia en posar un broc punxegut d'un cantó vertical damunt d'un pedrís i donar-li un cop sec amb el caire de la manxa (una mena de pala de rentar roba), fent-lo volar a gran distància, perquè guanyava aquell que el tirava més lluny tres cops seguits.

El matí-llarg es feia en tirar-se entre cap i coll una pilota de draps.

El del ganivet, en enterrar un tallaplomes sota un pilot de sorra i treure'l amb les dents, agenollat i amb les mans creuades a l'esquena.

Per al joc d'amagar esqueses es necessitaven cinc xicots, quatre formaven un quadrat de deu metres per banda i el cinquè, que era sortejat, es quedava al centre. El que formaven les quatre columnes del rectangle s'havien de canviar de lloc de dos en dos, cosa que aprofitava el del centre per ocupar un angle buit, si li donava temps.

El joc de la ratlleta ja era una distracció de gran interès. Es feia una ratlla a terra prop d'una paret i des d'una distància de cinc metres s'hi tirava una moneda de deu cèntims. El que tirava més a prop de la ratlleta era el que jugava primer. Agafava totes les monedes, les llençava a l'aire i totes les que queien de cara eren seves.

El joc de matar gats, el d'obrir les portes i ventalles i trucar a les escaletes eren jocs d'hivern que es practicaven a la sortida dels col·legis, en fer-se fosc.

La botxa consistia en llençar una botxa, que generalment era un tros de rajol contra una endevinalla, un cromó o una moneda de cinc cèntims que s'havien posat dins d'un quadrat de terra. A cops de botxa es treien de dins del carrac, fins que no n'hi quedava ni una. També es feia amb una botxa de ferro rectangular.

Altres jocs eren el matí-llarg amb pilotes de drap, saltar i parar, corretteja ning-ning, a cuít, amagant-se en algun racó del carrer o de la casa i que calia buscar. El que buscava s'havia de posar de cara a una paret, sense mirar

7. Pere Teixidor, *Figueres anecdòtica segle XX*, pàg. 186.

i comptar fins a deu perquè els altres tinguessin temps d'amagar-se. A lladres i guàrdies i anar a nedar a la gorja blava del riu Manol a Vilafant o a la Muga a Pont de Molins.

JOCS DE CARTES

Igualment escriu que, entre les dones, hi havia una gran afecció als jocs de cartes que, especialment a les tardes dels dies festius, formaven rotllanes a les voreres de les cases. Igualment hi jugaven els homes, però aquests a les taules dels cafès.⁽⁸⁾ En el 1879 l'Ajuntament va prohibir els jocs d'atzar a les portes dels cafès.

ELS JOCS MODERNS

La introducció de l'esport modern i popular va iniciar-se a final de segle amb la constitució del Veloz Club Figuerenc creat amb la finalitat de fomentar l'esport que començava a interessar als ciutadans. Va fer unes curses ciclistes l'any 1890 i el 1891 en què la societat es va dissoldre precisament per acumulació dels deutes contrets en aquestes curses. El seu ideal i els seus homes van tenir continuïtat en constituir-se el mateix any el Casino Sport Figuerenc. Els seus estatuts clarificaven que el seu objectiu era practicar l'esport en totes les seves formes: ciclisme, hípica, excursions, gimnàstica, esgrima i altres. Era la societat de la gent rica i tenia l'estatge al carrer de la Moreria que després va ampliar vers el carrer de Monturiol, on encara avui manté el seu local centenari.

ATLETISME

La primera notícia que trobem sobre aquest esport en forma de competició és de l'any 1909 amb curses a peu, de velocitat, mig fondo i obstacles, organitzada per l'Sport Figuerenc. Les tornaren a repetir en el 1910 amb unes carreres a peu de resistència sobre 3 quilòmetres i de velocitat sobre 200 metres al Passeig Nou.

El 1912 es féu un campionat d'atletisme amb cinc proves i que fou organitzat per l'Sport Club Empordanès, que havia estat fundat en aquell any com el primer club de futbol de Figueres i que fou una secció del Casino Menestral.

Posteriorment, el 1918, un grup de joves feia exercicis d'atletisme a l'Horta de l'Institut i, en el 1919, de llançament de pes i de disc i carreres de salts, entre els quals despuntava Juli Sunyer.⁽⁹⁾

8. Pere Teixidor, Setmanari *Empordà*, 23 novembre 1977.

9. *La Veu de l'Empordà*, 28 juny 1919.

L'any 1980 es van inaugurar les pistes d'atletisme amb motiu dels Jocs Escolars.

Però fou l'any 1924 quan aquest esport va començar a practicar-se seriosament de la mà de Joan Pineda i Trèbol. Nadiu de Barcelona (1901-1944) als quatre anys ja estava a Figueres d'on eren els seus pares. Va treballar de marbrista. També va ser el massatgista de l'equip de la Unió Esportiva Figueres. Gran aficionat de l'atletisme va iniciar-se a l'especialitat del cros i practicava els 100, 400, 800 i 1.500 metres llisos. Va residir una petita temporada a Barcelona on va vestir la samarreta Club de Futbol Barcelona. Formant part de la selecció catalana va participar en els campionats d'Espanya de l'any 1928 celebrat a Santander on va aconseguir el títol de campió. Després va córrer a la Jean Bouin.

En aquest mateix any va formar una penya atlètica dins de la Unió Esportiva Figueres que va promoure la primera volta a peu de Figueres que es corria el dia de Reis i que es va mantenir al llarg de quatre anys. Tenia un recorregut de 7 quilòmetres. Aquesta cursa portava aparellat el campionat provincial de cros. A la volta, hi corrien els millors atletes barcelonins i, en el segon any, Pineda va aconseguir el segon lloc. Es van fer quatre edicions, però poc després aquest esport va decaure.

L'any 1930 el Centre d'Excursions i Sports va iniciar classes d'atletisme per als seus socis amb una quota de cinquanta cèntims l'any.

Poc després, en el 1932, un altre grup d'amics va formar una nova secció atlètica que va tenir molts de triomfs i que forma l'època més florida d'aquest esport a Figueres. El grup l'integraven Soms, Duran, Bartrina, Segarra, Rovira, Vives, Llauro i un de molt jovenet, Albert Gurt.

Per falta d'instal·lacions a Figueres aquesta secció s'hagué d'inscriure al GE i EG de Girona. L'any 1935 aquests atletes van escriure una pàgina glo-

riosa amb motiu de celebrar-se els campionats generals júnior de Catalunya a l'Estadi de Montjuïc de Barcelona. Soms, Bartrina i Duran van quedar campions de 200, triple salt i 100 metres, respectivament. Els tres foren seleccionats per prendre part als campionats d'Espanya.

En els campionats de Catalunya de l'any següent Duran i Bartrina aconseguiren els títols de 100 i 200 metres llisos el primer i els 400 metres tanques el segon. Soms va quedar subcampió de 400 i 200 metres llisos. Vives va saltar per sobre de sis metres i Llauro quedà finalista en disc.

Gurt tenia una gran facilitat per córrer sense esforç i s'inclinà per la marxa atlètica. Malauradament la Guerra Civil el va agafar en edat militar i fou mobilitzat. Va tornar a practicar en acabar aquell conflicte. El seu historial és impressionant: set vegades campió de Catalunya, quatre d'Espanya, dos rècords nacionals i tres vegades preseleccionat olímpic, sense poder participar per haver retirat Espanya la participació nacional. La marca de Gurt estava a poques dècimes del que fou campió olímpic i en una cursa va aconseguir la millor marca del món sobre cinc milles, encara que no fou homologada.

A Albert Gurt li ha estat concedida la Fulla de Figuera per l'Ajuntament de Figueres (1955), la medalla nacional i de la província al Mèrit Esportiu (1972) i la de la Generalitat de Catalunya com a Forjador de l'Esport Català (1987).

Encara que un cop acabada la guerra es feren algunes proves atlètiques amb algunes carreres pedestres pels carrers de Figueres per part del Frente de Juventudes, que era l'organització juvenil del nou règim sorgit de la guerra civil, no fou fins al 1946 quan es tornà a formar un equip atlètic aquesta vegada com una secció de la Unió Esportiva Figueres que va organitzar un primer festival amb curses, salt i la cinquena volta a peu a Figueres. També van participar als Campionats de Catalunya on es proclamaren campions de la categoria de debutants. Els atletes eren: Coll, Torres, Reig, Amat, Ros, Freixa, Romans, Sánchez, Geli, Arderiu, Moneret i Tribulietx. Coll es va proclamar campió de Catalunya de 110 metres tanques. Joan Tribulietx va morir d'un atac de cor l'any 1982 mentre participava en la I Marxa dels Masos de l'Empordà. En memòria seva es va establir el Memorial Tribulietx.

Posteriorment es va fer atletisme per part del Club Natació Figueres. Entre altres activitats l'any 1984 va organitzar la I Maraton de l'Alt Empordà en un recorregut que passava per les poblacions de Figueres, Peralada, Castelló d'Empúries, Sant Pere Pescador, Vilacolum, Fortià, Vila-sacra, Vilatenim i Figueres.

Figueres no va disposar de pistes d'atletisme fins l'any 1980 que es van emplaçar en el Complex Esportiu i que foren inaugurades per les fires amb els Primers Jocs Escolars. Feia deu anys que havien estat iniciades les obres de les pistes i restaven sense acabar. El conseller d'esports de l'Ajuntament de Figueres, l'Albert Gurt, fou qui va aconseguir ajuts oficials amb els quals es pogueren acabar les instal·lacions l'any 1991. Vuit anys més tard foren reformades i l'Ajuntament va acordar nomenar-les amb el nom d'aquest atleta.

AUTOMOBILISME

En els primers anys de la presència de l'automòbil a Figueres era considerat com un esport en relacionar-lo amb les excursions. El primer automòbil figuerenc fou propietat de Carles Cusí i portava la matrícula GE-8. Era l'any 1908.

En aquest mateix any, el Reial Automòbil Club de Catalunya va preparar una caravana fins a Figueres, però hi renunciaren pel mal estat de les carreteres i la inexistència de guals a l'encreuament dels rius.

La Veu de l'Empordà⁽¹⁰⁾ explica que Figueres era relativament una de les ciutats que comptava amb una inscripció automobilista més important i que per la seva excel·lent situació era el centre de totes les excursions que es projectaven pels bells indrets de l'Empordà. Es queixava del mal estat de les carreteres i la manca de ponts que en ocasions obligava a fer una marrada considerable com, per exemple, era l'anada a l'Escala passant per Orriols i Ventalló. Feia un elogi al figuerenc Carles Casades de Còdol que en aquells dies havia proposat una subscripció popular per la construcció del pont-gual a Torroella de Fluvià.

L'Ajuntament va prendre mesures contra el que considerava un gran perill per la via pública i va dictar unes ordenances concretes en les quals es deia que per l'interior de la ciutat els automòbils no podien anar a més velocitat que la d'un cavall en trot llarg i que s'havien d'anunciar a cada encreuament de carrer amb tocs de botzina.

AVIACIÓ I AEROSTACIÓ

La primera vegada que els figuerencs veieren un avió fou l'any 1912. El francès Henri Tixier fou contractat per la comissió de festes i va actuar durant tres dies en el Camp dels Enginyers amb unes exhibicions aèries que van ser presenciades per trenta mil persones amb un entusiasme general. Fou el tercer festival aeri que es va fer a Catalunya.⁽¹¹⁾

L'any 1920 un grup d'afeccionats volia llogar el camp de Loreto de Gaiolà, al sector de Sant Pau de la Calçada, per 1.000 pessetes l'any per fer-hi un aeròdrom i el volien anunciar a tots els aero-clubs internacionals com un camp oficial de Catalunya, però no es van acabar de concretar per les condicions del lloguer.

En el 1928 es va organitzar una gran festa d'aviació al dit camp que va quedar suspesa perquè l'aviador figuerenc Canudes va tenir una avaria a l'avió i no va poder venir. Finalment l'any 1931 es va fundar l'Aero Club Empordanès que va funcionar fins al maig del 1936 en què un desgraciat accident va costar la vida a dues dones i es va suprimir la festa. Poc després esclatava la Guerra Civil i el club va desaparèixer. En les festes, hi participaven els destacats pilots de Barcelona, Canudes i Carreras, que oferien el bateig de l'aire: 5 minuts de vol al preu de 25 pessetes.⁽¹²⁾

10. *Ídem*, 25 setembre 1920.

11. Josep M. Bernils M., *Revista Canigó...*, núm. 39.

12. *Ídem*, *Episodis de la II República a Figueres*, pàg. 139.

El primer festival aeri va tenir lloc el 1912 amb l'aviador francès Henri Tixier.

A Figueres va destacar l'aficionat Josep M. Careaga que fou un dels cinc primers catalans que va aconseguir el títol de pilot.

Encara que no tenia un caràcter esportiu cal esmentar a Joaquim Collar, aviador militar nadiu de Figueres, que l'any 1933 va realitzar el vol Sevilla-La Havana, tota una heroïcitat en aquells temps. Va morir en el vol complementari La Havana-Mèxic.⁽¹³⁾

L'any 1940, un cop acabada la Guerra Civil, es va practicar l'aeromodelisme introduït pel Frente de Juventudes, que era l'organisme jove-nívol del nou règim polític. Es practicava al camp municipal d'esports del carrer de González de Soto i en el camp dit dels alemanys, al final del carrer Pirineus.

Molt posteriorment es va crear una selecció dins del Club Natació Figueres i es feren exhibicions al Parc Bosc.

BALDUFA

Fou un joc i afecció per a nens amb una tradició que procedia de temps enrere, del segle passat. Hi ha una notícia curiosa del col·legi La Salle de l'any 1909 en la qual es diu que a la sala de gimnàstica de l'escola es va intro-

13. *Ídem*, pàg. 143.

duir una modificació en el joc de la baldufa i en lloc de fer-la moure amb un cordill ho feien a cops de fuet.

En el Museu del Joguet de Catalunya de Figueres, l'any 1991, es va fer una exposició de baldufes i a l'entrada hi figura una gran baldufa.

BÀSQUET

Per les fires de la Santa Creu de l'any 1930 va presentar-se per primera vegada a Figueres el nou esport del *basket-ball* entre dos equips femenins de Barcelona, però no va agradar i ja no se'n va fer cap més.

Acabada la Guerra Civil 1936-39 es feren uns primers campionats locals a la Rambla de la mà del Frente de Juventudes. Va participar a la Copa Girona de Tercera Categoria Regional.

El desembre 1942 es va celebrar un torneig en el solar de la Societat Coral Erato, a la plaça Triangular, organitzat per Educación y Descanso i amb els equips: Ramo de Construcción, Oficis varis, Banca i Estudiants. Després es van celebrar alguns partits a la pista de ball del Casino Menestral i al pati d'entrada al Cinema El Jardí. Posteriorment varen seguir al solar de l'Erato

en uns campionats locals que es feien a les nits de l'estiu i entre els quals també hi participava l'equip militar del Castell.

Pel que fa al bàsquet escolar, el col·legi La Salle fou el primer en practicar aquest esport en poder disposar d'una pista en condicions en el gran pati del seu edifici. El 1951 es va construir una pista poliesportiva al pati d'entrada al Patronat de la Catequística, per esbarjo dels nois del Casal d'Estiu que acudien a aquell centre. Era una pista que no

Els primers campionats de bàsquet van jugar-se a l'esplanada del Cine El Jardí, avui plaça de Josep Pla.

assolia plenament les dimensions mínimes exigides per diverses federacions, però fou la base de la pràctica reglamentada d'aquest esport. La pista fou ampliada quatre anys després i, en el 1961, tenia les mides totalment reglamentàries.

El 1957 es va crear l'ADEPAF, (Agrupación Deportiva Patronat de Figueres), del qual en fou la seva ànima Antoni Pujol, un badaloní gran aficionat a l'esport que havia vingut a Figueres uns anys abans i que fou contractat com a conserge del Patronat de la Catequística. L'ADEPAF va jugar el primer partit el 13 d'octubre del mateix 1957 contra el conjunt del Regiment 11 de Muntanya, del Castell. Poc temps després, alguns d'aquells soldats van integrar-se a l'Adepaf i van participar per primera vegada, a principi del 1958, en un campionat provincial. Era la primera vegada que es participava en una competició i això va donar una gran empenta a l'esport del bàsquet. El 1959-60 participava al campionat provincial de 3a categoria on es va classificar en primer lloc. A l'estiu del 1961 van ampliar la pista i van fitxar a Jackson, un nord-americà que feia el servei militar a la base americana del Pení. El 1966-67, en trobar dificultats, el club anà a jugar a la pista del col·legi dels Fossos i al 1967-68 s'integraren al Club Natació Figueres, amb el nom de Club Natació Baloncesto Figueres, fins que al 1970-71 tornaren al Patronat amb el nom antic d'Adepaf, fins al 1990 que fou donat de baixa.⁽¹⁴⁾

Posteriorment l'Ajuntament va construir una pista al Complex Esportiu i alhora es formà el Club Natació Figueres que va incloure la secció de bàsquet i va prendre la iniciativa d'aquest esport a Figueres i al qual va integrar-se el 1968 l'Adepaf. El nou club es titulava Club Natación Baloncesto Figueres. L'any 1970 es va separar, quedant en joc dos equips.

El 1978 hi havia el conjunt de noies de la fàbrica de begudes La Casera que assoliren el campionat d'Espanya a Zamora. La figuerenca Anna Junyer fou guardonada com la millor jugadora espanyola.

BILLAR

A les ordenacions sobre jocs dictades per l'Ajuntament l'any 1852 ja es parla de llocs on hi havia billars i en els quals estava prohibida l'entrada als menors de catorze anys. Sembla que estaven instal·lats en alguns cafès. Però la primera sala dedicada enterament a billars consta, a principi, del segle actual, al carrer d'en Blanc on hi havia un empleat que tenia cura de llogar-los per hores.

Al principi de segle les societats Casino Menestral, l'Erato i Sport Figuerenc i el cafè Royal de la Rambla tenien taules de billar en els seus locals per a esbarjo dels socis clients i algun campionat social. L'any 1924 es va celebrar, organitzat per Silveri Navarra, el primer campionat local que el va guanyar el capità del Regiment del castell, Albert Soler.

14. Programa Adepaf any 1987.

Un temps després, l'abril del 1931, va fundar-se al Cafè Novetats (avui Cafeteria Astòria) el Billar Club Figueres per tal d'organitzar campionats locals i torneigs provincials i regionals. Tenia 60 socis i donaven lliçons.

BOLOS

L'any 1952 el jugador de la Unió Esportiva Figueres Francesc Milla va obrir la primera bolitxera de Figueres al carrer Nou número 39, un esport que llavors anava en alça i que durant uns anys va tenir força èxit.

Per les Fires de 1953 es va inaugurar una altra bolitxera amb el nom de Bolera Figueres situada dins el Càmping la Fresca, que estava en un terreny entre el Patronat i l'Hospital, propietat del dentista Lluís Vila. Disposava de quatre pistes i un bar.

Aquest esport va decaure a poc a poc fins a desaparèixer.

BOXA

És a l'any 1928 quan es troba organitzada una primera secció de boxa pel Velo Club Figueres. La quota dels socis era d'una pesseta al mes i "bajo la dirección de un excelente entrenador que enseñará a los que quieran aprender tan bello y entusiasta sport". La seva aspiració era presentar dues o tres vetllades cada mes amb púgils de la província i figures d'aquell moment com Vitrià, Gironès, Compte i Ros. El local social era el Cafè Progrés, a la Rambla.⁽¹⁵⁾

Després de la Guerra Civil 1936-39 i concretament l'any 1941 començaren a fer-se vetllades de boxa al Casino Menestral i al solar de l'Erato, a la plaça Triangular. Entre les figures locals destacaven els figuerencs Tribulietx, Miquel Costa, germans Patrac, Nando, Saez, etc. També es feren sessions a la plaça de braus i a la plaça del Gra on fins i tot va exhibir-se el gran campió català Romero. Aquesta activitat va estar impulsada especialment per un olotí de 21 anys, Simón Martínez, que era un gran aficionat a la boxa i que havia vingut a residir a Figueres. Va ser púgil professional amb un historial de 63 combats, dels quals 35 de guanyats. Junt amb els nois figuerencs s'entrenaven al llavors cafè Gratacós que estava al carrer de Lasauca.

Al 1952 es va fundar el Club Ring Figueres que entrenava en unes dependències de l'antic Teatre Municipal. Finalment el 1962 aquest púgil va obrir un gimnàs al carrer de la Jonquera número 40 i va entrenar púgils. Va destacar el figuerenc Manel Masó que el mes de setembre de 1977 es va proclamar campió d'Espanya de pes ploma. Després aquest esport va anar perdent espectadors i va deixar de practicar-se.

El 30 de setembre de 1994 es va fer una sessió de boxa al Poliesportiu municipal.

15. *La Comarca Esportiva*, octubre 1928.

CAÇA

Abans del 1919 hi hagué una societat que publicava un butlletí. En aquesta pràctica destacaven Rafel Barneda, Joaquim Llombart, Enric Casals, Vergés, etc.⁽¹⁶⁻¹⁷⁾

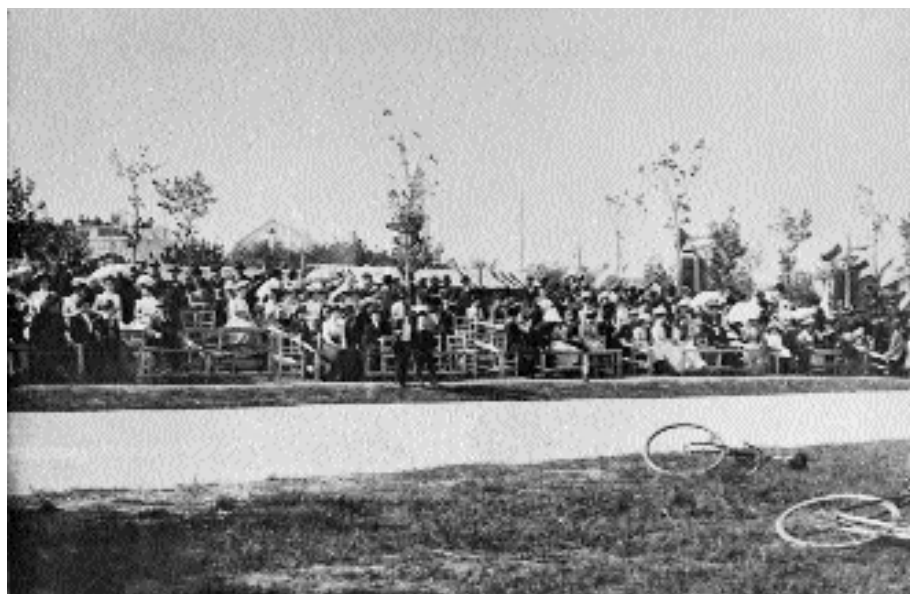
L'1 d'agost del 1931 es va fundar la Societat de Caçadors de l'Alt Empordà.

CICLISME

La primera vegada que es parla de bicicleta a Figueres és a l'any 1871 i es diu que s'han vist pels carrers velocípedes "sense fanal de llum".⁽¹⁸⁾

Sembla que aquestes primeres bicicletes havién estat portades pels francesos que venien a les fires de Figueres vers el 1865. Una altra informació indica que fou el polític i hisendat Joan Tutau el primer figuerenc que va tenir una bicicleta amb la qual circulava pels camins del mas Ferrer, de la seva propietat.

L'any 1889 es va crear el Veloz Club Figuerense i va organitzar curses de bicicletes per les fires del 1890 i 1891 a l'horta d'en Macau, avui terrenys de l'estació d'autobusos de la plaça de l'Estació. Dos anys després, i pel Casino Sport Figuerenc, en aquest mateix lloc es va construir un velòdrom projectat per l'arquitecte Josep Azemar, que fou un dels primers de Catalunya, i en el

Vista del velòdrom que hi havia hagut a l'Horta Macau, avui estació d'autobusos.

16. Setmanari *Empordà*, 9 octubre 1985.

17. *La Veu de l'Empordà*, 29 juny 1919.

18. *El Ampurdanés*, 20 abril 1871.

qual es feren proves de caràcter local, provincial i internacional. El primer campió local fou Joan Lleis. L'any 1905 va minvar l'afecció i el velòdrom va quedar abandonat.

El 1891 l'Ajuntament va aprovar un reglament de bicicletes, motocicletes i altres aparells anàlegs els quals havien d'inscriure's en un registre municipal sense el qual estaven exposats a una multa de 25 pessetes i quedava prohibit els menors de 20 anys a circular en bicicleta per qualsevol carrer i als més grans a fer-ho per la Rambla o el Passeig Nou. La marxa havia de ser moderada, com a màxim a la "*del trote largo de un caballo*".

Per les fires del 1907 es va organitzar una cursa de cintes al Passeig Nou i tots els joves menors de 20 anys que demostraren habilitat foren autoritzats a circular en bicicleta per l'interior de la població, que fins llavors els estava prohibida.

El 1909 es tornà a fer un festival al Passeig Nou, any en què es va formar una altra entitat en aquell mateix casino, dita Esport Club Figueres que va organitzar l'any 1910 el primer campionat provincial.

Aquesta entitat va desaparèixer el 1914 i no va ser fins al 1923 quan es torna a parlar de ciclisme amb motiu de la designació de Figueres com a final d'etapa de la tercera Volta Ciclista a Catalunya. Aquest final d'etapa es va repetir diverses vegades ja que s'havia despertat un gran entusiasme entre el jovent, augmentat per l'existència a Figueres de la fàbrica, primer de muntatge i després de fabricació de bicicletes, dels germans Gimbernat. Llavors s'organitzaren diverses proves a Figueres i comarca a càrrec del ressorgit Velo Club i després el Club Ciclista Figueres i la Penya Sprint Figueres. La Guerra Civil 1936-39 va eclipsar aquests clubs. Els corredors destacats en aquests primers anys foren: Joan Quer, Lluís Bosch i Antoni Gimbernat.

El ciclisme va ressorgir el 1941 com una secció de la Unió Esportiva Figueres que va organitzar dos anys seguits la Volta Ciclista a la Província. Finalment, en el 1945, es van fundar el Club Ciclista Empordanès, amb seu al Cafè Progrés de la Rambla que ha estat l'entitat més brillant de tota la història del ciclisme figuerenc. Ha organitzat proves de Fires, festes de la bicicleta, campionats comarcals, critèriums internacionals, festa de la bicicleta, trofeu Francesc Guillaumet, etc., havent estat classificat en algunes temporades com el segon millor club ciclista de Catalunya. Estava recolzat per les dues fàbriques de bicicletes locals: Gimbernat i Riera i Juanola.

L'any 1984 va sorgir, per escissió, l'Esport Club Ciclista que volia eclipsar l'anterior, cosa que no va aconseguir i va acabar esfumant-se.

Els corredors més destacats en aquesta època foren: B. Pujol, Cullell, Rodó, J. Pujol, Carrascosa, Blánquez, Grabulosa, Ferrer, Sunyer, Pacreo, Castelló, etc.

Últimament aquest esport ha passat per una crisi econòmica i ha devaluat les seves activitats.⁽¹⁹⁾

19. Ciclisme. Hi ha escrit, però no publicat, un llibre sobre *50 anys del Club Ciclista Empordanès*. Autor Josep M. Bernils M. i Santi Coll.

ESCACS

El 20 de desembre de 1930 va fundar-se el Club Royal situat al cafè del mateix nom, a la Rambla. És el més antic de la província. N'era president Lluís Esponera.

El 23 de novembre del 1935 es va crear una altra entitat. Fou el Club Escacs Figueres, també situat a la Rambla número 15 i que estava presidit per Agustí Mas. Tenia 35 socis. Després es va adherir al Casino Menestral amb el nom de Sant Jordi.

El 1994 es van fusionar els dos clubs de Figueres, el Royal i el Sant Jordi i es formà el Club Escacs Figueres que l'any 1998 va assolir tres ascensos en només quatre temporades, aconseguint la màxima categoria estatal, la Divisió d'Honor.

ESGRIMA

Les primeres dades són del col·legi dels Fossos on en el seu gimnàs es feien partides d'esgrima. Posteriorment, l'any 1919, es practicava habitualment al Castell de Sant Ferran on els militars tenien unes bones instal·lacions que servien pels entrenaments obligatoris militars. Segons la premsa van destacar els practicants senyors Conrad Giralt i Arderius.

L'esgrima es va practicar únicament al Castell.

EXCURSIONISME

La primera vegada que hem trobat una referència sobre l'excursionisme fou el 1904 on la Joventut Artística de Figueres va organitzar unes excursions amb la finalitat de treure fotografies dels paisatges empordanesos.

Més tard, el 1910, en trobem a l'Institut, dirigides pel professor Joan M. Bofill amb excursions a Peralada, Empúries, etc.

El 1919 es va crear el Grup Excursionista Figuerenc presidit per Miquel Guillamet que va fer la presentació el 10 de maig del mateix any en un festival a l'Horta de l'Institut.

L'any 1921 es va fundar el Centre d'Excursions i Sports de l'Empordà que tenia el local al cafè Colom, al carrer de Vilafant número 13. Aquest club havia arrendat el camp que l'Hospital tenia a l'avui carrer Vicenç Dauner i el convertí en un camp de futbol degudament encerclat amb una paret. N'era president Joan Fajol que era representant d'una marca de cotxes. El 1931 hagueren d'abandonar aquest camp per haver-lo llogat l'Ajuntament que el cedí a la UE Figueres.

El 9 d'abril del 1928 es va fundar dins del Patronat de la Catequística la Penya Tramuntana, arran d'una excursió feta quatre dies abans a la mare de Déu de la Salut de Terrades. Va aplegar tots els elements aficionats a l'excursionisme a l'objecte d'anar recorrent i coneixent els bells indrets de plans i muntanyes. Aquesta Penya va fer excursions al cap de Creus, Puigneulós, les Salines, Bassegoda, Mare de Déu del Mont, etc.

L'any 1931 va començar a funcionar la Penya Alegre que era una resposta a la Penya Tramuntana. Estava al carrer de Llers núm. 13 al lloc on hi havia hagut una fàbrica de xocolata. També va disposar d'un equip de futbol. Tenia 850 afiliats i va perdurar fins a les acaballes de la Guerra Civil. A més feien teatre, gimnàstica, piragüisme, càmping, etc. Les seves primeres sortides foren a Sant Pere de Rodes, a les Salines i a Recasens.

A partir del 1947 es van formar el Club de Muntanya Tramuntana i una secció de la Unió Excursionista de Catalunya.

L'any 1965 es va fundar el Centre Excursionista Empordanès motivat per l'Avenç de la Calma, puix els diferents grups que feien excursions es varen relacionar amb motiu de l'esmentat avenç. El grup fundador fou Trilla, Garcia, Fita, Bach, Guillamet, Font, Viscassillas, Testart, Delclòs...

El 7 d'agost de 1966 van pujar a peu i col·locar una creu al Roc de la Frausa i pels voltants de Nadal es portà un pessebre al puig Neulós. Animats van emprendre la tasca de fer un refugi a les Salines, emplançant-lo en una dependència del santuari. Van muntar les seccions d'esquí, espeleologia i d'art. El 1973 es formà una secció juvenil amb el nom de Senglars, després Boy Scouts, i que es va separar del club i anà a raure a la Societat Coral Erato.

El CEE va comptar amb el Grup d'Art i Treball per la recerca i investigació de la riquesa arquitectònica de la comarca. Van netejar la vegetació i van treure les bardisses de diverses esglésies romàniques i a la vegada van desenrunar i consolidar alguns teulats i parets en mal estat.

FUTBOL

La història del futbol figuerenc ha estat degudament explicada en el Llibre *75 anys de la Unió Esportiva Figueres* publicat el 1995 escrit per Josep M. Bernils i M. i Santi Coll.⁽²⁰⁾

El futbol va iniciar-se quan el 1904 un noi de família benestant de Figueres que estudiava a Suïssa va portar una pilota de futbol i amb els seus amics del Casino Sport Figuerenc van començar a practicar aquest nou esport. Poc temps després hi havia un altre jovent que jugava amb pilotes fetes de parracs lligades amb un cordill.

L'any 1909 es va formar el primer equip a l'esmentat Casino. Jugaven partits amistosos en terrenys erms que hi havia al Camp dels Enginyers, a Vilafant. El primer partit amb equips de fora fou contra el Girona per les fires de la Santa Creu i la premsa explicava que "l'espectacle agrada poc".

Ben aviat es formaren altres clubs que jugaven als camps del Poble Nou i de l'Era d'en Deseia, avui Jardí Enric Morera.

L'any 1919 es va fundar la Unió Esportiva Figueres que va agrupar totes les penyes existents i que tot seguit es va federar i va començar a jugar partits oficials de campionat. Ho feren en el camp de l'Horta de l'Institut, avui pati i Col·legi Públic de Sant Pau.

La seva llarga història, així com els altres clubs de categoria inferior que s'han format en tots aquests anys es troben explicats a l'esmentat llibre.

GIMNÀSTICA

L'any 1856 dues companyies de gimnastes van presentar-se durant les fires i feren unes exhibicions gimnàstiques que podrien considerar-se les primeres que veieren els figuerencs.

Pocs anys després, el 1865 hi havia un gimnàs particular dirigit per Frederic Pérez pel "*desenvolupament del cos de l'home, exercicis potència musculatura i exercicis d'ascensió*" que estava al carrer de Vilafant.⁽²¹⁻²²⁾

A les escoles privades dels mestres Esteve Trayter i Bonaventura Martí es practicava una gimnàstica segons el mètode *amorosià*.

En obrir-se el col·legi dels Fossos es va muntar, l'any 1911, un gimnàs on el professor Rouanet donava lliçons de paral·leles, barra fixa, salts, curses i crosses.

Igualment, l'any 1930 es practicava gimnàstica al Liceu Monturiol, on es feia educació física reglamentària d'11.30 a 12.30 i les classes eren dirigides per un professor que s'anomenava Cap Local d'Educació Física.

També a l'Institut de Segon Ensenyament fou implantada com una assignatura més amb els professors Castellví i Jordi.

20. Josep M. Bernils i Santi Coll, *75 anys de la Unió Esportiva Figueres*.

21. *La Veu de l'Empordà* 11 juliol 1914.

22. *Ídem*, 15 octubre 1921.

A la vegada hi hagueren destacades sales particulars. Una era al carrer dels Tints, amb el nom de Gimnàs Colón, propietat d'Amadeu Llavaries, l'any 1914. Una altra estava al carrer de Santa Llogaia, a càrrec de l'apotecari Castellví.

HANDBOL

Per les fires de 1943 es va començar a practicar aquest nou esport. Es jugava en tot el terreny que era el camp municipal d'esport amb un equip d'onze jugadors del Frente de Juventudes que jugava a Primera Divisió Catalana. Tenia equip masculí i femení i va participar en un campionat inter-regional entre el Girona, Blanes, Farners i Figueres. Cap al 1950 és quan participava a Primera Divisió.

Després és a jugar, ja en terreny més reduït com és ara, en sala per l'Adepaf i el Club Natació Figueres.

HÍPICA: EQUITACIÓ

Per les fires de 1908 s'organitzaren uns altres concursos hípics, que es van celebrar al Camp dels Enginyers i que van costar 3.644,25 pessetes, per la qual cosa es va tardar anys en fer-se'n un altre.

L'any 1919 es va fer un nou concurs hípic al camp del mas Tutau o mas Ferrer. Només el podien celebrar els militars i els joves pertanyents a la noblesa, destacant Arcadi Senillosa i els germans Gelart. També hi hagué un fort dèficit.

L'any 1948 es va organitzar un gran concurs hípic a l'Horta Raguer, avui carrer Esperança.

Per les fires del 1934 es torna a esmentar un concurs hípic al mateix camp del mas Ferrer o Tutau al qual va assistir el president de la Generalitat, Lluís Companys, que va visitar Figueres.

Per les fires de l'any 1957, a l'Horta Raguer, a l'avui carrer Esperança, es va fer un nou concurs amb juguesques que foren molt ben rebudes per la gent. Posteriorment, s'han fet proves hípiques al Castell.

HOQUEI

Es va iniciar al col·legi de La Salle.

L'any 1951 es va inaugurar la pista del Patronat de la Catequística i es va fer un torneig amb els equips de l'Uruguai, Alemanya, GEiEG i Girona. Tot seguit es va formar una secció a l'Adepaf que la temporada 1959-60 jugava a tercera divisió i posteriorment a segona divisió.

LLUITES

En diverses èpoques s'han muntat combats de Jujut-su, lluita grecoromana, karate, lluita lliure, però sense continuïtat. En els primers temps havien destacat Pomes, Llorens, Soler.

Molt modernament s'han introduït noves versions, algunes de caràcter orientals i s'han obert diversos centres.

MOTOS

El 4 de maig de 1917 es va preparar una gran carrera de motos i sidecars amb l'itinerari de Figueres, Pont del Príncep, Borrassà, Ordis, Vilafant i Figueres, però com que va ploure es va fer el diumenge 13 de maig. El guanyador fou Alfred Ferran, seguit de Josep de Ros, fins a 12 premiats. Acabada la carrera es van dirigir al Cafè Europa on es va servir un vermut.

Per les Fires del 1919 es va organitzar una cursa motorista que llavors se'n digué "carrera de voiturettes". De l'organització se'n van ocupar els senyors Fajol i Zarandona, aquest un sobrestant d'Obres Públiques i delegat a Figueres de la Unió Velocipèdica Espanyola.

Molt posteriorment, l'any 1953, va crear-se dins del club Uspeac la secció Moto Club Figueres que problemes econòmics van dificultar la seva continuïtat. Pocs dies abans de les Fires de la Santa Creu del 1959, es va fundar el Moto Club Figueres com una secció de l'organització Educación y Descanso, que estava ubicada al local de la Casa Sindical Comarcal, a l'edifici de la Cambra Agrària, al lloc on avui hi ha el Museu Empordà.

Després el club es va independitzar i el 1960 va organitzar curses de velocitat al circuit dels carrers Sant Llätzer, Méndez Núñez, Castelló i Sant

Sortida d'una prova motorista al circuit dels Arcs del Castell.

Antoni, que després s'ampliaren als carrers Vilallonga i Rubaudonadeu amb motocicletes de 125 cc comercials. També organitzaren "ghymkanes i curses de karts en el mateix circuit i a la plaça Josep Tarradellas. Van comprar uns terrenys prop dels Arcs del castell on van construir el circuit nomenat Els Arcs. Va arribar a ser classificada com una de les tres millors entitats d'Espanya".⁽²³⁾

NATACIÓ

Inicialment la mainada anava a banyar-se al Viver de l'Aloy que estava al carrer de la Jonquera, al riu Manol a la Gorga blava de Vilafant o a la Muga a Hostalets de Llers.

Figueres va somniar molts anys en tenir una piscina. El 1953 l'odontòleg Lluís Vila, propietari de la Bolera La Fresca, a la ronda del Dr. Arolas, va construir una piscina de caràcter particular amb pagament d'entrada.

El mes de desembre de 1966 es va construir el Club Natació Figueres presidit pel regidor Ramon Saguer i, el mes d'abril de l'any següent, s'iniciaven les obres de la piscina que fou inaugurada el mateix estiu. Va costar tres

23. Eduard Clavaguera, Figueres motorista, abans esmentat.

milions i mig de pessetes, a pagar per tres entitats: Ajuntament, Diputació i Delegació Nacional d'Esports.

El seu ús fou concertat amb el Club Natació Figueres que va ser fundat el mes de gener de 1967.

PATINATGE

És esmentat l'any 1919 i el practicaren els socis de les societats Esport Figuerenc i del Casino Menestral i els concurrents al Saló Catalunya i a l'Odeon. La premsa parla que destacaven Llorens, Balat i Pomés.

PESCADORS ESPORTIUS

L'any 1933 va crear-se a Figueres la Penya Fluvià dedicada a la pesca esportiva, que va desaparèixer durant la Guerra Civil 1936-39.

L'any 1948 es va fundar la Societat de Pescadors Esportius que feien les proves de canya als rius Ter (Flaçà i Torroella de Montgrí), al Fluvià (Esponellà), a la Muga (Pont de Molins) i les platges de Castelló d'Empúries i de Pals.

Els premis acostumaven a ser una copa, una canya de pescar, de fil de niló del 35 o del 45 i un *carret* de llançament.

TENNIS

Es va començar a practicar l'any 1914 per unes noies a unes pistes construïdes de terra en el Velòdrom i que van costar 800 pessetes. La pràctica d'aquest esport va durar 15 dies, encara que la premsa deia que esperava que les senyoretes s'hi afecionarien, cosa que no fou així, ja que no hi assistien els espectadors.⁽²⁴⁾

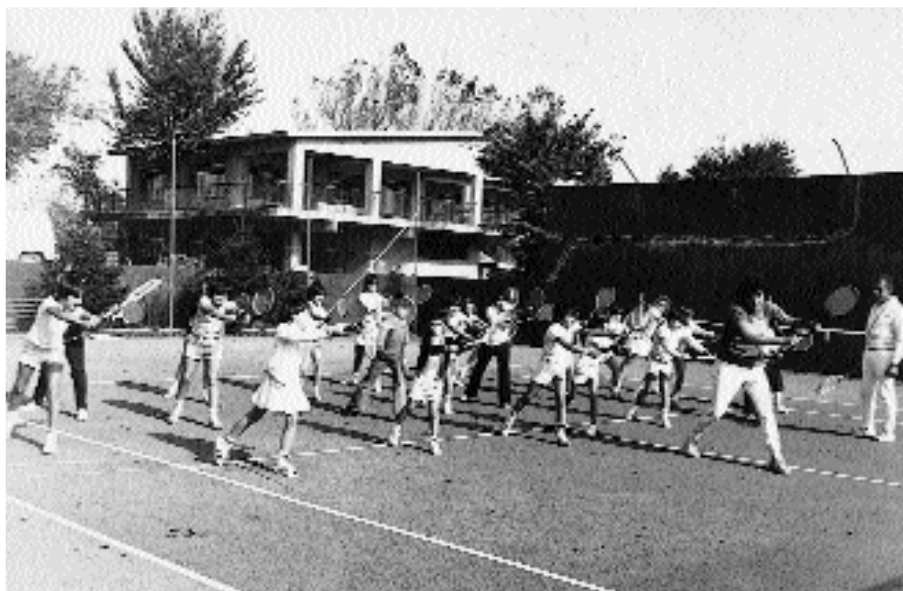
El 1919 es va tornar a practicar per unes senyoretes, diu la premsa, que es tiraven la pilota per mitjà d'una raqueta a l'estil anglès. Igualment amb molt poc èxit.

Després de la Guerra Civil 1936-39, el 1941, va reeixir de mans de la Unió Esportiva Figueres formant-se una secció, que no tenia pistes i jugaven en el mateix terreny de joc de futbol.

L'any 1951 es va crear una societat dita Societat de Tir i Esports de l'Empordà, formada per vistes i comerciants de la duana i que van construir unes pistes i un local social al camí de les Forques, prop del mas Ferrer o mas Tutau. Al poc temps aquesta societat va desfer-se i les instal·lacions van quedar totalment abandonades.

Després es va crear una pista a la bolera i càmping La Fresca, a la ronda del Rector Arolas, que era de caire particular i que no va tenir gaire èxit.

24. Josep M. Bernils M., *Casino Esport Figuerenc*, pàg. 36.

El Club Tennis Figueres disposa d'un gran complex esportiu prop del Pont del Príncep.

L'any 1967 es va fundar la nova societat Club de Tennis Figueres que va haver d'utilitzar unes pistes de l'Escala, ja que a Figueres no n'hi havia cap. Tot seguit va promoure la construcció d'un gran complex esportiu sobre terrenys propis prop del Pont del Príncep al terme municipal de Santa Llogaia d'Àlguema.

L'any 1970 es va crear una secció de tennis dintre del Club Natació Figueres, desenvolupant les seves activitats en unes pistes construïdes per l'Ajuntament dins del Complex Esportiu del Parc Bosc Municipal.

També es van practicar aquestes activitats en els clubs Adepaf i en la Organización Juvenil Española.

TENNIS DE TAULA

Es va desenvolupar l'any 1948 a les societats USPEAC, OAR, UE Figueres, Adepaf, CN Figueres. El primer club va estar en un local de la plaça Josep Tarradellas. Ha tingut diversos campions provincials, com De Gracia i Lloveras.

TIR

Aquesta activitat consta que es practicava en el Castell, organitzat pels militars.

L'any 1943 Societat de Caçadors de l'Alt Empordà organitzava tirades al plat en el terreny on avui hi ha la urbanització Parc-sol i després a Hostalets de Llers. En general es tractava d'un esport de gent benestant.

L'any 1951 es va crear una Societat de Tir i Sport de l'Empordà que va construir un local i un camp al camí de Santa Llogaia, prop del mas Ferrer o Tutau. No va durar gaire temps i les instal·lacions van caure per si soles.

JOCS JOVENÍVOLS EMPORDANESOS

Foren organitzats l'any 1961 per l'Organització Jovenívola Espanyola i comptaven amb la participació d'un gran nombre de jovent que practicava diversos esports. En un any es va organitzar una marxa de relleus que portaven la torxa des d'Empúries a Figueres.

PASQUA DE L'ESPORTISTA

El dia 27 de maig de 1953 va organitzar-se la Pasqual de l'Esportista que va elegir la Mare de Déu de la Salut de Terrades com a patrona dels esportistes empordanesos. Amb aquesta avinentesa la imatge de la Verge fou traslladada a Figueres, on va romandre uns quants dies. A la cambra de la Verge, al santuari de Terrades, hi ha un gran nombre de banderoles, gallardets i trofeus de diversos clubs empordanesos.

PATRONAT MUNICIPAL DE L'ESPORT

L'any 1987 funcionava un Patronat Municipal de l'Esport que gestionava les activitats en els equipaments esportius de la ciutat. Entre altres serveis facilitava monitors poliesportius per a les escoles públiques, promocionava campanyes esportives, casals d'estiu, curssets de socorrisme, de natació i de diferents modalitats esportives, una firesport, jocs escolars, etc. Va desaparèixer.

INSTAL·LACIONS

La primera instal·lació esportiva fou un velòdrom construït per la Societat Casino Sport Figuerenc a l'Horta Macau, al lloc on avui hi ha l'Estació d'Autobusos. Va funcionar del 1893 al 1905. Va costar vuit mil pesetes i era projecte de l'arquitecte Josep Azemar.

L'any 1941 l'Ajuntament va proposar la construcció d'un velòdrom dintre el recinte del qual hi havia d'haver pistes de patinatge, tennis i bàsquet amb el qual es formaria un Centre d'Esports. Es va decidir fer-ho en el Camp de les Rodes que fins llavors servia per a mercat setmanal de bestiar i que

estava classificat de servei públic municipal. Pensava traslladar el firal de bestiar en un altre lloc. Era una utopia, ja que no disposava de diners ni possibilitats de fer-hi activitats en aquells moments de la postguerra.

Camps de futbol

Horta de l'Institut, avui pati i Col·legi Públic Sant Pau. 1919-1924.

Antic Velòdrom, a l'horta Macau, avui Estació d'autobusos. 1925-1929.

Camp de les Monges, propietat de l'Hospital de Caritat. 1930-1949.

Camp del carrer del Far, propietat de l'Asil Vilallonga. 1950-1986.

A partir del 1986 Camp de Vilatenim. El primer de propietat municipal.

Actualment hi ha camps també de propietat municipal als barris de la Marca de l'Ham i carretera de Llers. També en disposa el col·legi La Salle en el camp conegut amb el nom de Finca Bellavista, al sector de Cendrassos.

Complex esportiu

Emplaçat a la part de tramuntana del Parc Bosc Municipal. Va iniciar-se l'any 1964 amb una pista poliesportiva i completada amb la piscina el 1967 i seguidament ampliada amb pistes de tennis, atletisme al voltant d'un camp de futbol i un gimnàs.

L'any 1980, gràcies a l'entusiasme del gran esportista Albert Gurt, que havia estat elegit regidor a les primeres eleccions democràtiques, es va aconseguir un ajut de la Delegació Nacional d'Esports, que dirigia l'agallanenc Joan Gich, i van acabar essent inaugurades el 27 d'abril del mateix any

La primera piscina municipal inaugurada l'any 1967.

amb els I Jocs Escolars. Finalment varen ser renovades, amb gespa artificial, el 1999. En aquest mateix any l'Ajuntament les va batejar amb el nom d'Albert Gurt.

Primer pavelló poliesportiu

El projecte fou redactat el 1972 sobre terreny situat al carrer de Joaquim Fortunet, entre l'Hospital i la Urbanització Parc-sol. Però no fou fins al 1976 quan el va aprovar l'Ajuntament i va quedar enllestit el mes d'abril de 1978.

Segon pavelló poliesportiu

El novembre de 1989 van iniciar-se les obres del segon pavelló, situat a la part de tramuntana de l'anterior. Consta d'una pista central de parquet amb tres pistes laterals per a entrenaments, sales, oficines, magatzems, centre mèdic, sauna, dues pistes d'esquaix i un gimnàs.

Piscina coberta i climatitzada, a la mateixa zona, inaugurada el 1984.

El motorisme disposa del Circuit dels Arcs del Castell, que està situat a la part de tramuntana de la fortalesa i al costat de llevant dels arcs del Castell, inaugurat el 1973.

Per l'esbarjo de la gent gran es disposa d'un camí de ronda a tots al voltant dels glacis del Castell. Té una llargada de 3.120 metres, amb lleugers altibaixos. És freqüentat per gent que hi fa passejades i per altres que hi fan fúting. La seva panoràmica és extraordinària, ja que es divisa tota la plana empordanesa, les carenes de l'Albera i les Salines, amb tots els seus pics i colls, i els primers terraprims.

PUBLICACIONS ESPORTIVES

A més de les seccions esportives que apareixen en tots els setmanaris i mensuals editat a Figueres, cal esmentar:

La Veu de l'Empordà. Exemplar del 3 juny 1911 amb un breu resum sobre l'esport figuerenc.

1918. *Deportes*. Òrgan quinzenal de la secció esportiva i artística del Casino Esport Figuerenc.

1926. *La Comarca deportiva*. Setmanal.

1926. *Revista Esportiva Canigó* editada pel Centre Excursionista i Esports de l'Empordà. Mensual.

1932. *Gol*. Quinzenal.

1946. *Circular Atlètica*. Unió Esportiva Figueres.

1963. *Guía Deportiva*. Setmanal.

1964. *Marcador*. Setmanal.

1965. *1953 Figueras Deportiva*. Resum anual. (1953-1978).

- 1981. *Mensual Esportiu*. Va sorgir dos anys.
- 1987. *30 anys de la Història de l'Adepaf*.
- 1989. *L'esport al dia*, editat pel Club Natació Figueres.
- 1989. *Força Unió*, de la UE Figueres. Va durar un parell d'anys.

MEDALLES AL MÈRIT ESPORTIU

L'any 1962 l'Ajuntament de Figueres va aprovar el Reglament d'Honors i Distincions entre els quals hi havia la Medalla al Mèrit Esportiu en les tres categories d'or, plata o bronze. Aquest reglament va ser lleugerament modificat els anys 1983 i 1991. En ell consten les següents concessions:

1982. Joan Tribulietx i Font (1928-1982). Boxejador i atleta. Va morir d'un atac de cor mentre participava a la I Marxa dels Masos de l'Empordà.

1994. Emili Bach i Grau (1932). President de la Unió Esportiva Figueres durant dotze temporades. Va portar el club de Tercera Divisió a Segona Divisió A.

1995. Anna Maria Junyer i Genover (1963). Jugadora de bàsquet, havent aconseguit els títols de campiona de lliga i de la copa d'Espanya, campionat del món i dues copes d'Europa. Fou proclamada la millora jugadora de bàsquet d'Espanya.

1995. Josep Duran i Pagès (1959). Durant vint temporades va defensar els colors de la Unió Esportiva Figueres.